

B.A.(Part-III) Examination
PERSIAN LITERATURE
(Optional Subject)
(Literature of Classical Languages)

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 100

- هدایات : (۱) همه پرسش بالا زمند۔
(۲) پاخ پرسش باورارد ویا انگلیسی یا فارسی یا هندی بنویسید۔

سوال نمبر ۱۔ (الف) اقتباس های زیر را با سیاق و سباق توضیح بدهید: (پنج دو) 15

(۱) ابرهه فرمان داد تا اشتران عبدالمطلب را باورد و کردند و بیت اشراف مکه از ابرهه خواهش کردند که از ویران ساختن کعبه در گذرد و در برابر آن ثلث ثروت تهامه را بستند۔ ولی بلخن ایشان گوش فرانداد، و خواهش شان را نپذیرفت تا با غمناکی و نومیدی بمکه باز گشتند۔ عبدالمطلب چون بمکه برگشت، مردم شهر را فرمان داد تا بدره های کوهستان پناهنده شوند، و جان خود را از خطر لشکر ابرهه نجات دهند۔ مردم مکه بفرمان عبدالمطلب از شهر بیرون رفتند و چون آن شب بسیار تاریک بود، مردم بزحمت فراوان دچار شدند و فریاد و گداز و ناله ساخوردگان و شیون زنان و غوغای چهار پایان کوه های شهر دوده های کوه را پدید ساخت۔

(۲) برای همین مقصود است که خانه پدری خود را در محله جنوبی فروخته و حالا ۲۵ سالست که در محله غربی شهر، نزدیک مسجد بزرگ معروف مسجد خان، خانه اختیار کرده۔ فقط برای این که شاید باره دیگر از فراز منارهای رنگارنگ مسجد خان موزنی را بشنود و لی چه سودای خامی! تمدن جدید را با هنگ یک نواخت و غریب و دل سوز موزن چه کار؟ در بند شهر است که متمدن شده و از اسارت زندگی شرقی بیرون آمده، دیگر این شهر چگونه می تواند پیر مردی را که عباي مندرسی در برو، عماله ژولیده ای بر سر دارد قتل کند؟ نه، ای پیر مرد پاره دوز این آرزو را بگور خود خواهی برد۔

(۳) آن روز که نامه بیمارستان رسید و آن را خواندم، تمام دلهره و وحشت دنیا بدلم هجوم آورد۔ تا به آن روز در بیمارستان بستری نشده بودم۔ از بچگی از بیمارستان ترس عجیبی داشتم۔ فکری کردم وقتی که مردم به بیمارستان می روند اغلب زنده بر نمی گردند، و آن روز صبح در آن نامه به من اطلاع داده بودند که هفته بعد در بیمارستان برای "تحقیقات بیشتر و شاید هم نکته برداری از استخوان" باید بستری بشوم۔ تا چه مدت اشاره ای نکرده بودند۔ در آن لحظه که نامه را خواندم حال کسی را که داشتم که انگار حکم اعدامش را به دستش داده اند اما وقتی که شوهرم آن را خواند، سری تکان داد و گفت: "خوب شد۔ باید زودتر از اینها تر استری می کردند تا علت دردت را بفهمند و معالجه واقعی بکنند۔"

10

(ب) پانچ کی از پرش ہای زیر را بنویسید:

(۱) دکتر عبدالحسین زرین کوب درباره ادب چہی گوید؟

(۲) 'زبان شعر بجز ہمین زبان عادی است، واضح بکنید۔

(۳) درباره وزن شعر یا دداشت کوتاه بنویسید۔

10

سوال نمبر ۲۔ (الف) ابیات زیر را با حوالہ شرح بدہید: (پانچ)

(۱) ہر کس شناخت قدر مرا قیمتم شکست

گوہر شناس بی غرض اندر جہان کجاست

(۲) در وطن خود گہر آبلہ بیش نیست

کی بہ عزیزی رسد یوسف نفروختہ

(۳) بہ تکلم بہ خموشی بہ اشارت بہ نگاہ

می توان برد بہ ہر شیوہ دل آسان از من

(۴) ہلاک شیوہ تمکین مخواہ مستان را

عنان گستہ تر از باد نو بہار بیا

(۵) ہنگامہ سر آمد چہ زنی دم ز تظلم

گرد خود ستمی رفت بہ محشر نتوان گفت

(۶) دمید دانہ و بالید و آشیان گہ شد

در انتظار ہما دام چیدنم بگر

(۷) نیست پرہیز من از زہد کہ خاکم بر سر

ترسم آلودہ شود دامن عصیان از من

(۸) آن راز کہ در سینه نہان است نہ وعظ است

بردار توان گفت و بہ منبر نتوان گفت

15

(ب) دو تا از بندہای شعر را شرح بدہید:

(۱) باز این چہ نقش بوالعجب و شکل نادر است

کز کار گاہ غیب ہی گردد آشکار

این شاہد از کجاست کہ این چرخ شوخ چشم

از گوش او بردن کشد این نغز گوشوار

گردون بازوی کہ دریدست این طراز

گیتی ز ساعد کہ ربودہ است این سوار

گر جرم کوب است چرا شد چنین دوتا
 در پیکر مه است چرا شد چنین نزار
 همه جا پای منه رام مشو باده منوش (۲)

وای از آن لحظه که از خویش نباشد خبرت
 کمتر از خانه برون پای بنه بی مادر
 بخایان و بیزار اگر افتد گذرت
 بتاشای زر و زیور پاست مکن
 که هوسها بدل افتد ز نگاه و فطرت
 پس نگه دار نظر را و نگه دار هوس
 که همین بوالهوسی افکند اندر خطرت
 دین سراپا سوختن اندر طلب (۳)

انتهایش عشق و آغازش ادب
 آبروی گل زرنگ و بوی اوست
 بی ادب بی رنگ و بو، بی آبروست
 نوجوانی را چو پنم بی ادب
 روز من تاریک می گردد چو شب
 تاب و تب در سینه افزایش مرا
 یاد عهد مصطفی آید مرا
 (۴) (الف) هر سبزه که برکنار جویی رسته ای

گویی زلب فرشته خوبی رسته ای
 پا بر سر هر سبزه بخواری نمی
 کان سبزه ز خاک لاله رویی رسته ای
 (ب) هر روز بدریای هوس گردابی
 از ظلمت غفلت همه شب در خوابی
 ایام جوانی شد و پیری آمد
 وقتست اگر فیض چمن دریایی

- سوال نمبر ۳۔ (الف) یکی از زیر یادداشت کوتاه بنویسید :
10 (۱) سبک دور مشروط (۲) سبک دور معاصر
- (ب) درباره احوال و آثار یکی از سخنورهای زیر بنویسید :
10 (۱) علامه دختدا (۲) مهدی اخوان ثالث
(۳) بهار خراسانی (۴) فرخی یزدی
- سوال نمبر ۴۔ یکی از عنوان های زیر مقاله ای در زبان فارسی بنویسید :
20 (۱) مبین من (۲) دانشکده ما
(۳) دختر امروز مادر فردا (۴) شاعر پسندیده من
- سوال نمبر ۵۔ بیت های زیر را تقطیع بکنید و اسم بحر را نیز بنویسید۔ (پنج دو)
10 (۱) بی رنج بردم بدین سال سی
عجم زنده کردم بدین فارسی
(۲) دلم در عاشقی آواره شد آواره تر بادا
تتم از بے دلی بیچاره شد بیچاره تر بادا
(۳) بالباس یوسف گل کے کند گرگ نسیم
آنچه مادر ہجر با پیرا ہن خود کردہ ایم